

Inserati se sprejemajo in velja trisopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Staem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemana velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in saboto.

Židi na Nemškem in — pri nas!

Nobena vlada v Evropi tako židom ne streže in jih ne podpira, kakor berolinska. Židi imajo v Berlinu svoj nov Jeruzalem in ravno nemškemu cesarstvu proti popolno po-židenje. Vprašanje je: kdo ima biti tu prevarjen: Židi ali Prusi? Obžalovaje moramo priznati, da vsi. Židi smatrajo Prusko za nastroj, kakor na Dunaji Avstrijo, da zamorejo lože rabiti vlado za svoje židovske nakane. Zgodovinsko je dokazano, da dinastija hohenzollerska prihaja od žida, ki je bil praded povestnega grofa norimberškega, pozneje začetnik pruske dinastije.

Kar se zdaj godi na Pruskem, zares presega vse meje, človek bi mislil, da na prestolu v Berlinu sedi potomec rodu Davidovega. Niti židovsko veličanstvo bi n. pr. cerkve ne moglo huje preganjati, kot se to zdaj tam godi. Omeniti moramo, da so na Nemškem samem prišli spisi na svitlo, ki natanko dokazujejo, da vlada pruska, novine in narodni liberalci družega ne podpirajo, nego višje židovstvo. Slednje velja o naši vladi in novinah na Dunaji, gledé židov. Židovstvo prusko je imelo že v Frideriku velikem svojega pokrovitelja in prijatelja, ki je pri svojem židovskem penežniku ukazal kovati nepravni denar, kterega so židi potem zatrosili med ljudi. Od te dobe se je jelo na Pruskem židovstvo bolj in bolj šopiriti, da se mu je nazadnje še celo posrečilo, prusko vlado podjarmiti svoji volji, ki ima pri nas v središči Avstrije svojo po-

družnico pri ministrih židovskega rodu, ali pa pri Rothschildih.

Ker nismo neprijatelji nemške narodnosti, ne govori iz nas slepa narodna strast, in ravno zaradi tega, ker smo ji prijazni, mišljemo izobraženi narod, da tako oklenjen tiči v okovih židovskih.

Grof Cavour je enkrat govoril v laškem parlamentu, da si huje despotije ne more misliti, nego je ohola domišljija, ki si prizadeva iz vlade storiti neodvisnega vladarja nad cerkvijo, in ki hoče prestrojiti duhovne za državne uradnike. Država, v kateri se to zgodi, je izgubljena za zdravi in slobodni razvoj, ker abeceda politične svobode je svobodna cerkev v svobodni državi. Tako je govoril Cavour, o katerem niti naši „mladi“ ne morejo reči, da bi bil klerikalec. Kar je grof Cavour imenoval domišljijo, vse to nahajamo na Pruskem in na Nemškem.

Velikansko število cerkvá je že tam zaprtih, neštevilna množica značajnih duhovnov po ječah, med njimi celó pet škofov zdihuje v železji; radovedni smo, kdaj pride pri nas vrsta na avstrijskega Ledohovskega!

Evropa, koja se ponaša z devetnajstim stoletjem, z ukom o največji svobodi, ta Evropa ima zdaj na Nemškem izgled, da ji zamore srce veselja — počiti! . . . Edino židi in njihovi privrženci nad Sprevo in Dunajico se radujejo, pravi rodoljubi nemški pa žalujejo, da je židovstvo berolinsko vlado pripeljalo že tako daleč, da se v Berlinu že na javnih ulicah kriči: „Židi so nam ukradli naše milijarde!“ —

Konečno le malo vprašanje o naših židih. Poglejmo nazaj v knjigo, v kateri je zaznamovan boj avstrijskih Slovanov za samostalnost, svobodo v verskem in narodnem obziru, boj, ki dan za dnevom raste. Predstavimo si le sedanje naše stališče! Kdo se brani državne samostalnosti, kdo nasprotuje federalizmu in tirjatvam posameznih narodov v Avstriji? Mar ne židi? Da, židi, židovski fabrikanti, trgovci, advokati in profesorji, opiraje se ob Dunaj in Berlin, porablajo ves svoj vpliv proti tirjatvam narodone samostalnosti. Ne Nemeec, ampak nemško-židovski stan kupčijski, tovarnik in advokat so na poti državno-pravni opoziciji po vsih deželah v Avstriji, svobodnemu razvoju. Zatoraj bodimo Slovenci na straži, kajti počasi se tudi v lepe slovenske dežele naselijo židi; bodimo na straži, da ne bodemo tudi mi o svojem času zdihovali: „Židi, ne Nemci, so nam ukradli našo narodnost!“

Zagrebska univerza in Slovenci.*)

(Posebno našim deželnim poslancem v predvarek.)

Tako žalostno je vedno še stanje Avstrijskih Slovanov, posebno pa nas Slovencev, da moramo bratom Hrvatom skromno njihovo samostojnost zavidati. Ta zavist je bratska, to je, mi privoščimo Hrvatom iz celega srca srečnejše položje, ki ga imajo pred nami; —

*) Sledeči članek, kterega so prinesle „Novice“, se nam zdi tako velike važnosti, da si štejeemo za dolžnost po svoji moči pomagati, da se razširi med narodom našim. Zato ga prinašamo tudi mi od besede do besede. Vred.

Podlistek.

Nekdaj in sedaj.

Vže stari Ciceron je rekel, da je ni tako nespametne trditve, da je ne bi zagovarjal kak filozof. Pač gola istina: kolika nespamet, kaka nasprotja se nam pokažejo, ako se le nekoliko ogledamo po starih filozofičnih sistemah! Kdo bi se ne smejal čitajoč o sestavi gnostičnih ali manihejskih domišljij: o večnem kraljestvu luči in tème, o tu borečih se življih, o množici drug iz družega izvirajočih eonov — v nepreglednej vrsti — do človeka?! Jaz vsaj sem moral vzdihniti pregledavši to kolobocijo nekdanjih učenjakov: „Quousque tandem človeška pamet? od kod taka izmišljenost? kako si si mogla predreti pot v človeštvo ter toliko časa vkleniti ga v svoj sramotni jarm?“ In dodal bi bil skoraj v prvem trenutku nevolje: „Hvala Bogu, da ne živim v onem času; dandanašnji bi kaj tacega ne bilo več mogoče.“ — Toda jel sem nekoliko premišlje-

vati in spoznal sem, da bi bil dal z zadnjimi besedami našemu času predobro spričevalo. Naravnost povem: konečni rezultat mojega pomisleka je bil: sedanji svet v obče je ravno tako, če ne še bolj nespameten, kakor je bil tedanji, ki je veroval prevroči fantaziji svojih filozofov.

Poglejmo.

Orientalška fantazija prvih stoletij našega računa je stavila kot povod vsega bodočega, dobrega in slabega dve bitji: dobrega boga, bivajočega v večnej luči, in v večno tème zavito materijo. Božji duh je vstvaril ali bolj prav iz njega so izšla vsa dobra bitja, bitja luči; iz zle gmote se je izcimilo slabo, vsa zla na svetu. Kako je pri učenjakih našega časa? Ravno narobe, — a za Boga, ne bolj pametno.

Gmota se obožava. Ona je vse, ona povod vsega, ona vzrok življenja — ona živi, osrečuje človeka — ona je bog! Dobri Bog nekdanjih Gnostikov je moral pobrati kopita, umakniti se brezvestnej stvaritvi — kot nepotrebno bitje v vesoljnosti stvarjenja. Materija in njene moči zadostujejo: večni v njej biva-

joči zakoni vodijo nebeška telesa po določenih tirih, njene skrite moči izvablajo cvetko iz gnojnih tal, vdihujejo življenje in gibanje v popolneja bitja, vzročujejo v človeku mišljenje. Materijo vidijo, njene moči iz skušnje poznajo, tedaj je — Boga prijeti ne morejo, tedaj ga ni: evo njihovo filozofijo. Kolik napredek!

Kar se tiče človeka in njegovega postanka, so pričeli Gnostiki in Manihejci pri najvišem bitji. Izvajali in izvajali so iz njega više duhove „eone“ — in slednji izmed njih najbolj nepopolen je stvaril človeka iz zle gmote vdihnivši mu tudi nekoliko svoje dušne tvarine. Stvarilo ga je tedaj neko više bitje. — Naše prebrisane glave prično tu zopet narobe, namreč pri človeku gredo vedno više in više, dalje, in dalje — do Boga? — ne, do opice! Orang-Utang v Afriki, ali bolj prav neka druga zadnjemu jako podobna v deželi črnih počivajoča opica, koje kosti NB. se doslej na veliko žalost v Izraelu še niso mogle dobiti — je naš praotec! Kolik napredek tedaj napram nekdanjej inteligenciji gnostiškej! Še korak naprej — in možaki bodo zgubivši zadnjo drobtino svoje pameti v čast človeškemu rodu s kosmatim Čimpansom bratovščino pili!

pa vendar nas mora boleti in z žalostjo napolnovati misel, da Hrvatje v vsakem obziru tako veselo naprej koračijo, mi Slovenci pa zaostajamo, če ne gremo rakove poti! — Se vé, da so Hrvati složni in imajo le en cilj pred očmi, namreč blagor domovine, — kako je pa pri nas, o tem nam ni treba govoriti. V politični teži so nam Hrvatje naprej, in ne dá se tajiti, da se tudi v duševnem obziru na vse kraje bolj krepko in živahno razvijajo, nego mi. Dospeli so nekoliko tudi po srečnejših okoliščinah do jezikove ravnopravnosti v šolah in uradnih, z lastnimi močmi so ustvarili jugoslovansko akademijo in zdaj dobijo še univerzo, katera se bo 19. oktobra t. l. slovesno odprla.

In mi Slovenci, ki smo v najbližji dotiki z dvema kultiviranima narodoma, ki sta nam se vé da sovražna, pa najprvi bi se bili mogli toliko od nju naučiti, da bi se duševno emancipirali, mi, ki bi imeli biti na slovanskem jugu prvi v vedah in umetnostih — nismo si priborili niti srednjih šol, da molčimo o univerzi. Politični vpliv, v političnem življenju, ki smo ga imeli, dokler smo bili še složni, smo popolnem zapravili, in naša beseda na blizo toliko odločuje avstrijsko politiko, kakor ona lužiških Srbov nemško. Preplašenost in bojzljivost je pri nas tako daleč dospela, da se Slovencem že več sramotno ne zdi, če „maloslovenska“ (mladoslovenska) stranka prapor federalizma zapusti, orožje oddá in se dá vklemiti v jeklene spone centralistične ustave!

Pa ne samo v politični borbi smo povesnili zastavo, tudi v naši duševni emancipaciji smo jeli omagovati; in tudi tukaj je tista „maloslovenska“ stranka, ktera je v strašnem rešpektu pred učenostjo nemških profesorčkov, ki so srečno iznašli, da je človek opica, obupala nad izvornim in samostojnim duševnim življenjem, in nam z žalostnim pogumom tlači v goltanec neprebavljive duševne izrastke najnovejšega nemškega šovinizma. Ali jim je pa tudi zameriti? Nekoliko se jim mora odpustiti na ta račun, da so se šolali v nemških mestih, na nemških šolah, v nemškem duhu. Res je, da je mladina v zadnjih časih narodna vkljub nemškim učiliščem, pa preveliko moč bi mlademu duhu pripisovali, ako bi mislili, da ostanejo nemške šole na našo učečo se mladino brez potujočega vpliva. Mladeneč,

ki ne dobi, ali le težko, v slovanskem duhu pisanih učenih knjig, ampak se mora učiti iz nemških avtorjev, ki so pogosto polni strupene srda do slovanstva, vedno pa v duhu nam tujem pišejo, — ali se je čuditi, če v njem počasi slovansko mišljenje zamre, to toliko lože, ker biva med tujci, pogosto niti slovenskih časopisov ne bere, in je dostikrat vse, kar ga na prst domačo še veže, vsak mesec eno pismo od starišev, in megleni spomini iz mladosti.

Ne smemo se dati motiti potem, če taki mladenči iz nemških univerz domu prišedši zagotavljajo, da so še vedno Slovenci. Enaki so bolnikom, ki do zadnje ure na smrt nočejo verjeti. Vedno in vedno so Slovenci, da pridejo domú s popolnoma tujim duhom, tujimi nazori. To niso fraze, to vidimo vsak dan lahko. Ali niso naši „mladoslovensci“ enake sorte Slovenci? Ali ne pravijo vedno, da so trdni narodnjaki, in ali nam ni pri vsem tem njihov duh, njihova pisava, nazori, popolnoma tuji, ali se jim ne očita po pravici, da od slovenstva nimajo nič drugega na sebi, ko slovenski jezik, in še ta po nemškem kroji zasukan? Rodoljubi slovenski, niso to prazne besede, ki se danes pišejo, jutri pa pozabijo? naše ponemčevanje gré vedno naprej, akoravno je obliko nekoliko spremenilo: namesto nemškutarjev v fraku in cilindru imamo zdaj nemškutarje v surki, ki so toliko bolj nevarni, ker se v ponemčevanje našega mišljenja poslužujejo našega jezika.

In kdo je vsemu temu kriv?

Nemške šole.

Zares, eden največjih naših narodnih grehov je popustljivost ali lahkomišljenost. Čehi, Slovaki, Rusini, Poljaci, Hrvati in Srbi imajo svoje srednje in više šole.

Ubogí Slovaki so si ustvarili narodne gimnazije z velikanskimi žrtvami iz lastnega žepa, — le mi Slovenci smo edini slovanski narod, kateri niti ene cele narodne srednje šole nima! In namesto da bi za to skrbeli in delovali, trošimo svoje moči v neplodnih prepirih in da mladoslovensci kujejo politične in narodne programe po ustavoverskem kopitu! Ali bomo še dalje gledali, kako nas tujstvo izpodriva? Pa dijaki v naših srednjih šolah niso še toliko potujčevanju izpostavljeni, ker so še vedno v bližnji dotiki s slovanskim ljud-

stvom, in kolikor se v šoli tudi nemškega duha navzamejo, otresejo se ga izven šole. Pa naši dijaki na univerzah v Gradcu ali na Dunaji morali bi več ko ljudje biti, da bi nemška knjiga, nemška nemščina ne odtujila jih domovini. Če kaj slovenskega čitajo, berejo „Slov. Narod“, ki je sam že ves v nemškem duhu pisan, in se bere skoraj, kakor v slovensščino prestavljeni „Tagblatt“.

(Kon. prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani 19. avg.

Avstrijske dežele.

Z Dunaja. Včerajšna „N. fr. Presse“ poroča, da je tudi Avstrija priznala Serranovo vlado. Grof Andrassy je dolgo časa pomišljeval, naposled pa je vendar-le odjenjal pritiskanju liberalnih dunajskih kričačev. Serrano je tedaj dosegel, kar je želel; vse evropske države so pripoznale njegovo vlado. Nemška je to reč sprožila; Laška si ni upala reči „ne“, in bi bilo tudi jako smešno, ko bi se bila branila; Francoska nima poguma vstaviti se Pruski, ktere težo še zdaj tako britko čuti, in upa kazaje svojo slabost usmiljenje doseči tam, kjer nobenega spoštovanja ne najde; a da so se Angležka, Ruska in Avstrija tako hitro uklonile Bismarku, to mu mora jako dobro deti. imenovane vlade pa bodo kmalo spoznale, da so se dale od njega speljati na silno nevarno pot, ker si s tem tako rekoč same spodbijejo postavno podlago svoje lastne veljave in pravice do prestola. Kakšne nasledke bo to pripoznanje za Španjsko imelo, se še ne vé. Namen Pruske je bil na ta način republikancem na pomoč priti! S pripoznanjem samim pa in s tem, da nekatere neutralne ladije po španjskem morji brodarijo, jim ne bo čisto nič pomagano. Če bo Pruska hotela kaj doseči, se bo morala utakniti v notranje zadeve španjske; in to bo gotovo storila, ne zaradi tega, ker to zahtevajo vsi liberalni časnikarji nemški in dr., ampak ker bi bil to hud udarec za Bismarkovo politiko, če bi zmagal Don Karlos. Prusko utikanje bi postavnemu kralju pač vojskovanje jako otežilo, a podrló bi ga ne, kakor sanjarijo liberalci. Don Karlos sam je neki rekel, da vnanje utikanje bi večino Španjcev storilo nezadovoljnih, in pospešilo le njegovo reč. —

Za rodovitimi izmišljijami nekdanjih fantastov so drli tako zvani olikanci: od tod ime Gnostiki -- vedoči. — Oni so bili nekaj več, neke više vrste ljudje -- za druge navadne smeti le so bili nauki čistega krščanstva. — Sedaj tudi le inteligencija drago plačuje, da se jej pove, da je opica. Ni temu davno, kar je bilo naznanjeno v „Laibacher Tagblatt“, da je razlagal (za primerno nagrado) glasoviti Vogt Darwinovo teorijo in „dass die Intelligenz der Stadt Laibach dabei stark vertreten war“. Neumnemu kmetu, ali v temoti bivajočemu farju — no, temu ni zameriti, ako še misli, da ga je Bog vstvaril po svojej podobi; — a kar ima glače-rokovice na roki — kar je okusilo sad spoznanja novošegne svobodomiselnosti — to mora verovati, da ima pravo Darwin — verovati rečem, kajti dokazal svoje trditve še nikdar ni in je ne bode!

Po mnenju nekdanje inteligencije je bilo kraljestvo tëme obstoječe iz več elementov, ki so bili v vednem boju med seboj. Drvili so se v ljutem uporu od kraja do kraja: a zagledajo prelepo kraljestvo luči! precej je storjen mir, in z združenimi močmi planejo nad nikdar videno krasoto, hoteči, osvojiti si kolikor mo-

goče prelepe svetlobe. In pri nas? — Upor, razdvoj, zavist, smrtno sovraštvo trga in mesari posamezne ločine; nikdar ni miru, nikdar ne utihne bojni hrup in obupno ječanje borečih se življev: ali naj velja zoper resnico, zoper katoliško cerkev — precej je mir in bratovska ljubezen, v največej slogi se vihti moralno orožje nad skupnim nasprotnikom; toda, ne vihté ga, da si osvojé bogatih darov, neprecenljive krasote, ki slednjo diči, ne, proč z njo, podreti, pomandratí jo! jim je geslo. Tudi v tem velik napredek!

Vzrok, da so nastale one fanatične izmišljenosti, je bilo sicer hvale vredno prizadevanje rešiti vprašanje: od kod zlo? Človeku prirodni napuh in ošabnost mu nista pripustila spoznati „mea culpa“; ne! od drugod je moralo izvirati. Ker ni mogel pomagati um, morala je fantazija rešiti vprašanje.

Kaj je vzročilo naše materijalistične in pantheistične sisteme? Skoro bi rekel: tudi vprašanje: od kod zlo — s prizadevanjem raztresti njegov povod s človeka na kaj drugega. Človeški napuh ne pripušča ponižnega priznanja: jaz sem kriv, sam sem zagrešil in njegova mehkušnost, naravni nagon po zlo-

nem, brezskrbnem življenju združen s spačenim srcem se protivi tacemu priznanju, ki ga sili pokoriti se, zatajevati se, zaduševati po prvem prestopku ostale kali spačenosti, da se popravi napravljeno zlo, da se doseže namen: združenje s stvariteljem. Treba je sistema, po katerem se dokaže, da so krščanske resnice o izvornem grehu, o človeški odvisnosti, od najvišjega bitja itd. prazne izmišljije; da boga ni, da je človek, kakor druge reči le objekt prirode na najvišji stopinji brez kacega nadzemskega namena: — kajti potem se živi lahko! S čim pak se hoče to bolje dokazati, nego z opičarskimi in drugimi naravoslovnimi hypothesami?

Ako sta moj oče in mati šegavi opici — kterih namen je natorno veselje, zemška zadovoljnost — tudi moj namen drug biti ne more.

Morala je bila po starih sistemih teoretično jako ostra in stroga: jesti ne smeš, kar ti drago, piti ne smeš, kar bi se ti ljubilo, ženiti se ne smeš: — da se rešiš slabega vpliva gmote! Človek bi mislil, da so lakote in žeje cepali ubogi inteligentni fantasti — a znali so si pomagati iz zadrege: pili so in jedli in z drugim spolom celo v svojih shodiščih sramotno živeli, da človeka rudečica

Minister notranjih zadev je deželnim predsednikom naročil, deželnim poglavarjem naznaniti, da deželni zbori ne smejo dalje trajati, nego le 4 tedne. Tedaj tudi letos zborom ne bo dovoljeno mirno in temeljito pretresati deželnih zadev, ampak bodo zopet morali vse v največi naglici rešiti. Če pojde tako naprej, deželni zbori kmalo ne bodo imeli nobene večje veljave, kakor nekdanji „stanovi“, ki so se le zbrali, da so prikimovali predlogom cesarskih namestnikov.

Na Českem delajo velikanske priprave za dostojni in slovesni sprejem cesarjev. Liberalni nemški listi, ki so jeze zeleni, da popotovanje kraljevo ni splavalo po vodi, so bili raznesli obrekovanje, da eden vodjev narodne stranke, deželni poslanec in podžupan prazkega mesta, gosp. Zeithammer, se je ustavljal vsim slovesnostim pri sprejemu cesarjevem, a „Pokrok“ to zaznamova za nesramno laž. — Deželni odbor bode deželnemu zboru predložil načrt postav o varstvu polja, o preuredbi gospodarskih posojilnic in o premembri lovske postave.

Ogerski državni zbor je bil 14. t. m. sklenjen. Najimunitnejša postava, to je, volilna postava, ostala je nedovršena.

Vnanje države.

Na Francoskem bonapartovci čedalje bolj napredujejo ter so pri volitvi v Calvadosu s svojo zvito in skrito agitacijo dosegli, da je njihov kandidat Leprovost dobil čez 40000 glasov, nasprotna kandidata pa oba komaj 36000. Tudi k begu Bazainovemu so oni pripomogli, ker čisto neverjetno je, kar nekteri listi poročajo, da bi ga bila rešila sama njegova žena. Pri sodnijskem izpraševanju je neki jetniški poveljnik tako navskižgovoril, da tudi njega dolžé sokrivega Bazainovega bega. Kam jo je Bazaine potegnil, se gotovo ne vé; eni listi poročajo, da je prišel v Belgijo; eni pravijo, da je na Laškem, in zopet eni, da je šel v Švico, od koder se poda k cesarici Evgeniji v Arenenberg. Te dni se je raznesla po časnikih celó govornica, da gre na Španjsko ter da prevzame višje poveljstvo republikanske armade. V prvi karlistični vojski 1822—1830 je služil pri Kristincih, in zato mu je bila hči Kristinina, pregnana kraljica Izabela, zadnja leta tako prijazna. Neka druga govornica pa celo trdi, da Bazaine polije, ako le čita popise njihovega npravnega vedenja.

In naša inteligencija? naši svobodomiselniki? — Ravno tako! Kdo ima več besedi o čednosti, npravnosti, poštenosti? Kdo več govori o človečnosti, o človekoljubji, nego ti ljudje? Kdo ima bolj medena usta kakor oni, kadar je treba theoretično pokazati vzor pravega človeka? Ali praksa — joj, ta je teoriji gorka zaušnica naravnost v obraz: pij, jej, vživaj vse sladnosti mesenega poželenja, post mortem nulla voluptas — po smrti ni razkoši — jim je geslo; vsaj se razdrobi telo v prah in duša umrje, zgine s telesom vred kompleks njegovih moči. Sovraštvo, rop, zatiranje, požig in umor pa svedočijo njihovo pravičnost, njihovo človekoljubje. Glej, velikanski napredek 19. stoletja!

S prepričanjem smem tedaj reči, da današnji vek, ali bolj prav, velik del naših olikancev ni prav nič boljši, nič pametnejši, nego je bila stara inteligencija prvih stoletij po Kristusu. Ravno tista reč v drugej obliki — tudi tu velja „nil novi sub sole“.

vstopi kot prost vojak v Karlosovo vojno. Pa niti to, niti uno ni verjetno. Ker tudi Serrano toliko ume, da na Francoskem zarad izdaje obsojeni Bazaine bi bil slab pridobitek za republikansko armado, kateri primanjkuje veliko reči, največ pa discipline. Bazaine bi jo pa le še bolj spridel, kakor je že. Don Karlos pa gotovo tudi ne bode posebno želel svoje reči izročiti možu, ki je nesrečnega Maksimilijana pripravil ob življenje in cesarstvo. Tudi je Bazaine tujec, in ošabni Španjci bi se mu ne hoteli podvreči. Sicer pa je opomina vredno tudi to, da so listi že začeli pretresati vprašanje, bi li ne bila dolžnost vlade, v ktere deželo maršal pride, izročiti ga vladi francoski, ker on ni bil obsojen zarad političnega prestopka, ampak kot navadni hudodelnik zarad izdaje? Eni listi so za to, da se bi moral vrniti, eni pa temu odločno oporekajo.

Laški in vnanji liberalni listi se hudejejo nad predrzneži, ki so v Rimini in Bologni hoteli napraviti punt proti obstoječi vladi. Kako nespametno in predrzno je, da liberalci, ki so gojili in zagovarjali revolucijo, zdaj hočejo puntarske ljudi siliti, da bi spoštovali njihovo domišljevano oblast in pravico. Kar so smeli Viktor Emanuel, Kavur in drugi početi s papežem in drugimi italijanskimi vladarji, to smejo po ravno tej pravici z njimi početi republikanci, in sedanja laška vlada nima nikakoršne npravne pravice zarad tega kaznovati jih. Kako pa povsod na Laškem vre, priča neki telegram iz Florenca, kjer so hoteli internacionalci 13. t. m. napraviti punt in polastiti se kraljeve palače. Pa policija je še o pravem času to zvedela in glavne rogovileže prijela.

Španjski kralj Don Karlos je izdal do evropskih krščanskih držav oklic, v kterem popisuje dogodke na Španjskem borišču in se sklicuje na svojo postavno dedno pravico. Oklic konečno izreka zaupanje na pravicoljubnost krščanskih vladarjev, o kterih upa, da se v španjske zadeve ne bodo vtikali. — „Vaterland“ iz karlističnega taborišča izve, da so se republikanski vojaki sprli zoper svojega vodjo Zabala ter je njih veliko pobegnilo. Karlisti so pod vodstvom Saballsa pri Olotu po tridnevni bitvi potolkli republikance pod Lopez Dominguezem, kterih je vsled tega 1200 prestopilo h Karlistom. Tudi so med Madridom in Saragosso razdrli železnico ter 4 mostove razstrelili.

Srbski „Vidovdan“ poroča, da pri Zanji in Lešnici stoji turška armada, ki hoče pregnanega kneza Karageorgieviča zopet spraviti na srbski prestol.

Izvirni dopisi.

Od Limbarske gore v Moravški fari, 16. avgusta. (Strašna nevihta). Že 17. julija ali sv. Aleša dan so se bili pripodili od Štajerske meje čez Tuhenj, Češnjice, Krašnjo, Zlato-Polje in še naprej grozeči oblaki s hudo ploho in točo, pa hvala Bogu! ni škodovalo, da-si se je za kratko kake 4krat zaporedoma usula. Toča padala je sem ter tje debela kot drobni orehi, robasta in ojstra ter je tudi nekatere živalce pobila. Pa vse to bila je le malenkost proti temu, kar je zadelo v nedeljo 9. avgusta zgoraj imenovane kraje. Proti 11 uri dopoldne prihrumi kar neutegoma silna ploha in sicer zopet od Štajerske strani čez Tuhenj. Voda lije iz pod neba kakor bi jo iz škafa zlival. Od streh ne teče v posameznih curkih, ampak vse se skupaj drži, kakor en sam velikansk curk. S hribov med silnim

šumenjem drvi voda kamnje, sem ter tje tudi precej težke skale, raztrga pota, razliva se čez njive, travnike trga in ruje vse, na kar je v teku svojem zadela, ter napravi velike plaze. Po dolinah odnesla je izravana drevesa, debele hlode, ki so bili za razžaganje pripravljeni. Po Blagovci se je vlila po cesarski veliki cesti, kakor hudo razburjeno dreča reka, ter je prišla v hiše, kleti in shrambe. Pri nekterih hišah je kar skozi okna notri drla. Nekdo pripoveduje, da mu je pes v smertni nevarnosti v peč planil, pa tudi tje je voda prišla. Dve Blagovčanki hoteči rešiti svoje koze, skočite urno v hlev, pa v tem trenutku že voda pridrvi od dveh strani in jih tako zajezi, da si niste mogle nikamor pomagati. Poldrugo uro ste morale v smrtnem strahu, klicaje na pomoč v hlevu ostati; ker v tolikem šumu tako grozno narastajočih voda ni ji mogel nihče slišati, še manj pa prihiteti njima na pomoč. Cerkovnik ji je zapazil, ter na povelje g. župnika vdaril ob zvon, pa vse zastonj; vsak je imel s seboj dosti opraviti, ker je bila voda tako nanagloma prihrumela: zvona tužni glas bližnji v groznem šumu tudi ne čujejo ne. Še le čez 1½ uro se jima je lestvica podala, da ste se rešile. Nekdo je dobil v svoj klet toliko rode, da mu je polni sod z 12 vedri vina presukala. Poštni voz, ki je prišel ravno iz Trojan, moral se je ustaviti v Blagovci, ker voda ga je hotela kar prekucniti. In mesto, da bi bil še tisti dan iz Lukovce zopet na Trojane in sicer med 3 in 4 uro popoldne došel, prišel je še le drugi dan okoli 9. ure. Proti Krašnji bila je povodenj še hujsa. Nekega 15letnega fanta po cesti idočega je kar spodbila, rešil ga je cestnar z veliko nevarnostjo, ravno tako je tudi par prešičev voda kar odnesla. V Blagovci, kjer je bil ob dveh oznanjen krš. nauk in litanije, bilo je v cerkev došlo komaj kakih 10 ljudi. Drugi dan pa je bilo posebno od Blagovce proti Krašnji videti kakor po kakem groznem pogorišču. Ploti pri vrtilih in njivah izruvani in odneseni, pred hišami skrinje, omare i. t. d. Iz hiš in shramb spravljali se je pa pesk, blato in druga šara, ki jo je voda nanosila. Njive in travniki, zlasti bolj v visočini so vsi odrti, po dolinah pa je vse posuto z blatom, kamenjem, dračjem debelim, s koreninami, izruvanimi drevesci in drugimi hodi. Škoda je silna. — Kaj tacega se v teh krajih ne pomni.

Na Pohorji. 16. avg. (Č. g. Rozman.) Kdo bi se bil pred nekimi dnevi le nadjal, da vam bom iz naših krajev poročal tako žalostne reči. Kakor strela z jasnega neba zadela je nas novica, da preljubljeni naš dekan in nadžupnik g. Jožef Rozman iz Konjic ležijo (13. avg.) že na mrtvaškem odru. Ali je to mogoče, smo se žalostno vprašali? Pa bodi Bogu potoženo, bilo je le preveč resnično!

Nesreča nikoli ne počiva, pravijo, in tako je bilo tudi tukaj. Imeli so rajni dekan navado, ki ni priporočati, in so jim nekteri tudi za zlo jemali, — da so bili radi sami voznik, kadar so se kamo peljali; znano pa je, da z latinskim voznikom se ni varno peljati.

Dne 12. avg. so se zopet sami peljali obiskat svojega šolskega tovarša in župnika g. H. Mladi in čili konj se splaši na cesti od Vojnika proti Šentjurji, g. dekan skočijo iz voza, pa padejo tako nesrečno na sence, da so le komaj še kake 3 ure v nezavednosti živeli in potem prevedeni s sv. oljem svojo blago dušo v rokah vojniških dušnih pastirjev izdihnili. —

Telegram je Konjičanom ročno naznanil, kaka velika nesreča jih je zadela. Velika za-

lost je zdaj napolnila srca vsih, ktere nistem kos dopovedati, ne popisati. Pomislite! kaka neizrečena, pretresljiva sprememba! Zdravi so se g. Jožef zjutraj odpeljali iz Konjic — mrtve so pripeljali zvečer nazaj . . . Ali se more kaj strašnejšega misliti?

Kaka groza, kaka neznana bolečina za vse, ki so poznali dobrega gospoda in ga srčno ljubili! zlasti pa še za faro in vso dekanijo konjiško.

Konjiški tržani in farmani so šli svojemu mrtvemu dekanu daleč naproti; in ko so mrliča zvečer ob 1/29 pripeljali do trga, ki je bil v hipu ves razsvetljen v znamenje srčne ljubezni in vdanosti, izpregli so konje od mrtvaškega voza, ter peljali sami ljubljene gopoda v farovž ter jih onda na pare djali. Vse se je v solzah topilo, vse je bilo ginjeno in vžaljeno.

Da, le žaluj in v črno zemljo se zavij, kakor zapuščena vdova, ti staroslavna konjiška fara! saj dobro veš, in prebitko čutiš, koliko si zgubila! Zgubila si svojega gorččega dušnega pastirja, modrega voditelja, in velikega dobrotnika! Le žaluj vsa prostorna dekanija konjiška, — nimaš ga več ljubeznjivega predstojnika in pravega očeta. —

Le žaluj škofija lavantinska, zginil ti je zlahten bisér iz venca duhovenstva tvojega! Le žaluj tudi ti mati Slovenija, zgubila si vernega svojega sina, ki te je iz globočine svojega srca ljubil, ne le z besedo, — ampak tudi v djanji in resnici.

Zgubila je država zvestega državljana in cerkev vernega, v resnici pobožnega, pa tudi učenega sina, ki je bil vreden, da bi bila mitra kinčala njegovo glavo, kar se je tudi ne še pred dolgim časom od njih govorilo in pisalo. —

Dne 14. avg. se je glasilo milo zvonjenje po vsej dekaniji, po visokem Pohorju in dolinah ter oznanovalo, da bomo materi črni zemlji izročili nepozabljivega dekana konjiškega. Ljudje so od vsih krajev skup vreli in tudi mašniki so prihitali od blizo in dalječ. Bilo jih je 58 pri pogrebu, — ljudstva pa brez števila. Milostljivi knez in škof celovski so izrazili v posebnem pismu svoje sočutje, in pristavili, da bi bili gotovo prišli k pogrebu svojega prijatelja in součenca, rajnega nadžupnika, da jih ne bi bila doma zadržala neka že za veliki Šmaren oznanjena in določena cerkvena slovesnost. Tudi naš knezoškof ne bi bili izostali od pogreba, da bi Njih srce toliko užaljeno in ranjeno ne bilo nad zgubo svojega modrega duhovnega svetovalca. Že 80 let stara knezinja Windischgrätz, ki v Konjicah stanuje, dala se je v vozičku (Rollwagen) peljati k pogrebu, in dve mladi princesinji Windischgrätzovi pa ste dragocene vence lastnoročno polagale na trugo in v grob v znamenje svojega spoštovanja do rajnega dekana. Kanonik Kosar so nadgrobnico govorili, celjski opat pa so jih pokopali. Žalosten sprevod je bil zares sijajen, žalost občna, sočutje vsestransko!

Rajni gospod nadžupnik bili so v vsakdanjem življenju priprosti in ponižni — pa vendar modre in prebrisane glave. Spisali so več pobožnih bukev in bili nekaj let tudi vrednik vrlih „Drobtinic“, koje so izvrstno vredovali. Delavni so bili zmeraj in velik prijatelj molitve. Če tudi že bolj v letih, bili so še dovolj zdravi, krepki in veselega srca, posebno v družbi svojih duhovnov. Rodili so se v Šmartnu pri Kranji l. 1812, bogoslovja so se izučili v Celovci, in v Št. Andreju bili so za mašnika posvečeni l. 1835. Njih prva kaplanija je bila v Šmartnem v Rožni dolini, potem

so prišli na Laško, od ondot pa k sv. Rupertu za župnika. Od sv. Ruperta so jih rajni škof Slomšek poklicali v Št. Andraž za kanonika, kjer so imenitne službe opravljali v zadovoljnost svojega škofa in v prid cele škofije. Bili so namreč nekaj let škofijski nadzornik in pa vodja bogoslovcev četrtega leta. Leta 1858 je bila izpraznjena konjiška nadfara, za kojoj so prosili in jo tudi dobili. Iz tistega leta shranujem še neko pismo od njih, v kojem med drugim pišejo: „Slišali ste gotovo že, da sem prosil za Konjice. Tudi tukaj me nič ne žali, ali veseli me še bolj biti dušni pastir. Bog mi daj svojo gnado.“ Niso tedaj prosili za konjiško duhovnijo zavolj njenih dobrih dohodkov, ali iz nezadovoljnosti v Št. Andreji, ampak ker so imeli posebno veselje do dušnega pastirstva.

In da so bili do zadnjega zdihljeja goreči dušni pastir, vsi vneti za čast božjo, zveličanje svojih ovčic in lepoto cerkve, — živo pričajo sloveče bratovščine, ki so jih vpeljali in modro vodili, pričajo razne vstanove, ki so jih naredili v Konjicah in pa farna cerkev, ktera je vsa ponovljena in zdaj ena naj lepših v naši škofiji. Več ko 10 tavžent goldinarjev, lahko rečem — potrosili so iz svojega za vse te poprave. Poslednje njih delo v cerkvi je nova leca, v gotiškem slogu napravljena, ki bo v kratkem izdelana in do katere so posebno veselje razodevali. Pa kaj, ko jim ni bilo več dano, da bi z nove lece besedo božjo oznanovali. Prvi govor, ki se je s tote lece čul, bila je — o čuda nerazumljivega — njim nadgrobnica. Pa če jim tudi od previdnosti božje ni bilo dovoljeno z nove lece govoriti, s svojo naglo, nenadano smrtjo glasno vpijejo: „Bratje! pripravljene bodite! Čujte, ker ne veste, kdaj hišni gospodar pride; zvečer ali o polnoči, ali o petelinovem petji, ali zjutraj“. In mi odgovorimo, njim za slovo in nam v tolažbo z besedami sv. pisma: „Blagor mrtvim, kteri v Gospodu umrjejo. Odslej, reče Duh, naj počivajo od svojega truda, zakaj njih dela gredo za njimi.“

Domače novice.

Ljubljana, 19. avgusta.

(Cesarjev rojstni dan) se je 18. t. m. z navadno slovesnostjo obhajal. Predvečer in zjutraj ob 5 je šla vojaška godba po mestu, na gradu pa so streljali s kanoni. Ob desetih so škof v stolni cerkvi imeli slovesno sveto mašo, pri kateri je bilo letos veliko več vradnikov videti, vzlasti deželnovladnih, kakor prejšna leta, kar zopet nekako spričuje, da je g. Widmann natančen mož. Tudi vojaki so bili prišli k škofovi maši, ker zarad deževja ni bilo mogoče maševati jim pod milim nebom v Zvezdi, kjer so altar že stavili.

(Deželna vlada kranjska) je podelila naslednjim doslužnim vojakom ustanove iz dobrotnega društva dām v znesku po gold. 39. 90 kr: Jož. Miški iz Verželja, Francu Adamu iz Petelinj, Mart. Stocku iz Brega, Fr. Pevcu iz Kalca, Ožb. Hribarju iz Sdol, Jož. Vidmarju iz Moravč, Val. Hočevanju iz Gorenje Hrušice, Ant. Zaretu iz Laz, Fr. Dolencu iz Železnikov, Urb. Jurmanu iz Rateč, Jož. Ortaču iz Podpeč, Jož. Plavcu iz Sela. —

(Trpinčenje vojakov rezervistov.) Že pretekli teden se je govorilo in tudi nekteri časniki so poročali, da je stotnik B. ukazal nekoga rezervista zavoljo tega, ker je imel tri gumbe pri suknji odpete, v največi vročini privezati k drevesu, kjer je moral grešnik več ur stati. Zdaj se sliši, da se to barbarsko tr-

pinčenje rezervistov, med kterimi je mnogo omikanih, veliko oženjenih z otroci, nadaljuje in da je te dni stotnik W. zopet z več vojaki, zavoljo čisto majhnih pregreškov tako turško ravnal, rekoč: „Tako! Zdaj me pa zopet v časnike dajte!“ Tako trpinčenje vojakov, ki bi vsled tega utegnili do smrti oboleti, je res strašno za sedanji čas in čuditi se moramo, da više vojaške oblasti, ako jim je znano, vse to trpé. Ali tega barbarskega početja res ne bo konec?

Razne reči.

— Toča. Iz občine muršenske, 16. avgusta, se nam piše: Včeraj okoli 1/4. ure po poldne privihrali so pogubnosni oblaki s točo, koja je klestila 1/4 ure, debela skoro kakor kokošje jajce, v obsegu malo ne 3 □ milje severo zahodno od Ljutomera po murskem polji. Ljudje skoro ne pomnijo tako debele. Največi kvar je na hajdinah. — Te dni nataknila se je v Čežanjevcih dveletna žrebica na neki kol, da je bila pri tej priči mrtva.

— Pogorel je 14. t. m. v spodnji Planini grajščinski kozolec. Pravijo, da ga je nekdo iz maščevanja zažgal.

— V tretje obsojen k smrti. Najviša sodnija v Pešti je obsodila te dni znanega razbojnika Roza Šandora k smrti na vislice, njegovega tovariša Conca pa na 20 let ječe.

— Ruska vlada je ustanovila 80 štendij za slovanske mladeniče, ki hočejo nadaljevati filozofične študije na vseučilišči v Lipskem.

Razpis učiteljskih služeb:

Na Goriškem: V sežanskem šolskem okraju razpisujejo se s tem: a) učiteljske službe v šolskih občinah III. vrste v Povirju, Rodiku in Štijuaku; b) učiteljske službe v šolskih občinah IV. vrste v Kobiljiglavu, Vatovljah, Velikem dolu, Gojščici; c) podučiteljski službi v Sežani in v Kamnu šolsk. občin II. vrste. Dohodki teh služeb so določeni v §§. 22., 30., 33. in 36. deželne šolske postave 10. marcija 1870. — Podučitelj v Sežani dobival bode še 100 gl. doklade, a v Komnu vžival prosto stanovanje obstoječe iz ene sobe. — Prosilci naj vložijo svoje prošnje previdene z dokazom učiteljske sposobnosti in dosedanega službovanja najdalje do 10. septembra t. l. pri dotičnih krajnih šolskih svetih. Prosilci, ki ne služijo v tem šolskem okraju, naj vložijo prošnje po šolskih oblastih njim predpostavljenih. C. k. okrajni šolski svet v Sežani dne 7. avg. 1874.

Eksekutivne dražbe.

21. avg. 3. Bl. Pernuš-evo iz Srednje Bele (3468 gl.) v Kranji. — 3. Mart. Masnik-ovo iz Gmajne (825 gl.) v Krškem. — 3. Fr. Valant-ovo (1329 gl.) v Žužemberku. — 2. Iv. Pavšič-evo iz Jame (230 gl.) v Novem mestu. — 2. Jož. Orlič-evo iz Križevca (2358 gl.) v Metliki. — 1. Lojze Goromett-ovo iz Hrenovic (1006 gl.) v Senožečah. — 1. Mart. Stegú-vovo iz Čel (1600 gl.) v Bistrici. —

22. avg. 3. Luk. Mrcina-vo (194 gl.) v Loki. — 3. Ant. Šmuc-evo iz Vipave (3055 gl.), — 3. Mih. Petrič-evo iz Dolenje (1244 gl. 70 kr.), — 3. Fr. Troštovo iz Podbrega (1895 gl.), vse v Ipavi. — 2. Ant. Berčanovo iz Brezja (3298 gl.) v Ljubljani. — 3. Mart. Hreščak iz Gabrč v Senožečah. — 2. Mart. Sušna-vo iz Dragemeteljske vasi (1060 gl.), — 2. Mart. Rezek-ovo iz Bojanje vasi (5560 gl.), obe v Metliki. — 1. Ant. Krušič-evo iz Šentvida (560 gl.) v Vipavi. — 1. Ant. Lebar-jevo (1035 gl.) v Šk. Loki.

Telegraflčne denarne cene

19. avgusta.

Papirna renta 71.30. — Srebrna renta 74.55. — 1860letno državno posojilo 107.25. — Bankine akcije 974 — Kreditne akcije 239.50. — London 109.55. — Srebro 103.45. — Ces. kr. cekini —. —. — Napoleon 8.79.

Natisnili Blaznikovi dediči v Ljubljani.